

POSTANOWIENIE

18 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 18 lipca 2024 r. w Warszawie

zażalenia M. S. i K. L.

na wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z 14 lipca 2022 r., I ACa 728/22,

w sprawie z powództwa M. S. i K. L.

przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

1. podejmuje zawieszone postępowanie,

2. oddala zażalenie, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

UZASADNIENIE

Powodowie M. S. i K. L. wniesli o zasądzenie od pozwanego Bank S.A. w W. (dalej: bank) 240 498,71 zł wraz z odsetkami, ewentualnie o zasądzenie od pozwanego kwoty 93 570,09 zł z odsetkami. Sąd Okręgowy we Wrocławiu zasądził od banku na rzecz powodów 240 498,71 zł i orzekł o kosztach postępowania.

Na skutek apelacji pozwanego Sąd Apelacyjny we Wrocławiu uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji i przekazał mu sprawę do ponownego rozpoznania. Przyczyną takiego rozstrzygnięcia było przyjęcie oceny, że łącząca strony umowa

kredytu (powiązana z walutą obcą) nie jest nieważna, wobec czego powodom nie przysługuje roszczenie o zwrot całości spełnianych przez nich na rzecz banku świadczeń. Jednocześnie stwierdzono, że – wobec przesłankowego ustalenia, że sporna umowa nie wiąże stron – Sąd Okręgowy rozpoznał wyłącznie żądanie główne, nie odnosząc się do powództwa ewentualnego, co uzasadniało uchylenie zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 4 k.p.c.

Powodowie wnieśli zażalenie na wyrok Sądu Apelacyjnego, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. i wskazując, że w ich ocenie Sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy.

Bank wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie podlegało oddaleniu.

Wstępnie należy zauważyć, że w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtowało się istotne dla rozpoznania niniejszej sprawy stanowisko dotyczące modelu wydawania orzeczeń kasatoryjnych w sprawach, w których zgłoszono żądanie ewentualne. W uchwale – 7 – Sądu Najwyższego z 3 lipca 2024 r., III CZP 61/23, stwierdzono bowiem, że jeżeli sąd drugiej instancji, w wyniku rozpoznania apelacji od wyroku uwzględniającego żądanie główne, uzna je to żądanie za niezasadne, powinien zmienić zaskarżony wyrok, oddalając żądanie główne i oznaczając zmieniony wyrok jako częściowy, oraz uchylić zawarte w nim rozstrzygnięcie o kosztach procesu. W takim wypadku sąd drugiej instancji pozostawia rozpoznanie żądania ewentualnego sądowi pierwszej instancji.

Stanowisko wyrażone w przytoczonej uchwale należy uznać za trafne, a w konsekwencji rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego ocenić jako prawidłowe, ze skutkiem oddalenia zażalenia. Aktualnie istota sprawy sprowadza się bowiem do tego, że Sąd Okręgowy nie ocenił roszczenia ewentualnego wskutek uznania za zasadne żądania głównego, a Sąd Apelacyjny odmiennie ocenił zasadność żądania głównego. Konstytucyjna zasada dwuinstancyjności postępowania (art. 78 zd. 1 Konstytucji) wymagała zatem uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji tak, by zasadność żądania ewentualnego mogła zostać oceniona z zachowaniem prawa stron do wniesienia środka odwoławczego.

Na marginesie należy podkreślić, że w postępowaniu wywołanym zażaleniem, o którym mowa w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., ocenie podlega jedynie prawidłowość zakwalifikowania przez sąd drugiej instancji określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej podstawie orzeczenia kasatoryjnego. Ocena ta nie obejmuje natomiast ani merytorycznego stanowiska sądu drugiej instancji co do zastosowania w sprawie prawa materialnego, ani prawidłowości zastosowania tych przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się do kwalifikacji zaistniałej sytuacji procesowej jako realizującej przesłanki wskazane w art. 386 § 4 k.p.c. Oznacza to, że Sąd Najwyższy kontroluje jedynie, czy rzeczywiście doszło do nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, albo czy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, ewentualnie – w związku z art. 386 § 2 k.p.c. – czy w sprawie wystąpiła nieważność postępowania (zob. postanowienie SN z 7 marca 2024 r., III CZ 9/24).

Powyższa kwestia ma znaczenie z uwagi na sposób skonstruowania obu zgłoszonych w sprawie żądań i przyjęcie przez Sąd Apelacyjny oceny, że drugie z nich ma charakter ewentualny. Wymaga podkreślenia, że jeżeli na podstawie tej samej podstawy faktycznej powód zgłasza określone żądanie, a następnie wskazuje, jako żądanie ewentualne, inne żądanie tego samego rodzaju, to zasadniczo należy przyjąć, iż w sprawie nie zgłoszono dwóch żądań, lecz tylko jedno. Wykładnia pozwu powinna przy tym zwykle prowadzić do przyjęcia, że faktycznie zgłoszone zostało tylko roszczenie dalej idące – niezależnie od tego, czy wskazano je jako żądanie główne, czy jako ewentualne. Dotyczy to zwłaszcza roszczeń pieniężnych. Jest bowiem oczywiste, że żądanie dalej idące zawiera w sobie roszczenia mniejsze, a jednocześnie – że jeżeli z tych samych faktów powód wywodzi dwa jednorodnizujące żądania, to z reguły faktycznie zainteresowany jest uwzględnieniem tego dalej idącego.

W sprawie zgłoszono dwa roszczenia pieniężne. Sąd Apelacyjny ocenił, że drugie z nich (dotyczące niższej kwoty) ma charakter żądania ewentualnego. Zbadanie, czy ocena ta jest prawidłowa, wymagałoby merytorycznej analizy pozwu i przesądzenia, czy w sprawie rzeczywiście zgłoszono dwa odrębne żądania, wywodzone z odmiennych (nietożsamy) podstaw faktycznych. Kwestia ta nie mieści się jednak w zakresie kognicji Sądu Najwyższego w sprawie wywołanej

zażaleniem na wyrok kasatoryjny. Skoro więc Sąd drugiej instancji uznał, że drugie z roszczeń wskazanych przez powoda ma odrębny charakter (jak należy mniemać – z uwagi na to, że wiąże się z inną podstawą faktyczną), to zażalenie podlegało oddaleniu.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c., orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ał]